

پیامبر اکرم(ص):

«هَنْئُونِي هَنْئُونِي أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَصَّنِي بِالنَّبُوَةِ وَخَصَّ أَهْلَ بَيْتِي بِالْإِمَامَةِ؛
بَهْ مِنْ تَبَرِّيكَ بَغَوَيْدَ، بَهْ مِنْ شَادِبَاشَ بَغَوَيْدَ، چون خدای تعالیٰ مرابه
پیامبری و اهل بیت را به امامت برگزید». .
الغدیر، ج ۱، ص ۵۱۳.

ولایت در کلام ولی

امام خمینی (قدس سرہ):

حضرت امیر مسئله غدیر را ایجاد کرده است. آن وجود شریف که منبع همه جهات بوده است، موجب این شده است که غدیر پیش بیاید. غدیر برای ایشان ارزش ندارد؛ آنکه ارزش دارد، خود حضرت است که دنبال آن ارزش، غدیر آمده است. خدای تبارک و تعالی که ملاحظه فرموده است که در بشر بعد از رسول الله کسی نیست که [آنچه] دلخواه است انجام بدهد، مأمور می‌کند رسول الله را که این شخص را که قدرت این معنارا دارد که عدالت را به تمام معنا در جامعه ایجاد کند و یک حکومت الهی داشته باشد، این را نصب کن.

امام خامنه‌ای (مدظله):

روز عید غدیر که به نام عید ولایت نامیده می‌شود،... روزی است که مفهوم ولایت اسلامی، به وسیله پیامبر اکرم یک مصداق روشن و عینی پیدا کرد. برای کسانی که می‌خواهند از... اسلام نمونه‌ای ذکر بکنند، بهترین نمونه، همان کسی است که نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله او را به الهام الهی و به دستور پروردگار عالم، برای منصب عظیم ولایت آن روز معین فرمود. ولایت که عنوان حکومت در اسلام و شاخصه نظام اجتماعی و سیاسی برای اسلام است، یک معنای دقیق و ظرفی دارد که معنای اصل ولایت هم همان است و آن عبارت است از پیوستگی، پیوند، در هم پیچیدن و در هم تنیدگی؛ این معنای ولایت است.

در محضر مولا

امام علی علیه السلام:

هر کس همتش بزرگ باشد، تلاش و اهتمام او هم بزرگ خواهد بود.

(غزال الحکم، حدیث ۸۴۰۶)

انوار عرشی

دو همراه همیشگی
برای بهتر انجام شدن کارهای مهم، انسان باید یاری همدل و
هم فکر داشته باشد. به همین خاطر حضرت موسی (ع) از
خداآنند درخواست نمود که برادرش هارون را یارو یاورش قرار
دهد.

خداآنند مهربان برای هدایت بشر، آخرین و بهترین پیامبرش را به
سوی مردم فرستاد و تبلیغ او را با انتصاب امیرالمؤمنین (ع)
تکمیل کرد. برای پیامبر خاتم، یاری را انتخاب کرد که جان
و جانان، عاشق و فداکاری پیامبر بود.

همراهی پیامبر (ص) و علی علیه السلام آنقدر وسیع است که قبل
از خلقت این جهان نیز با هم بوده اند.

پیامبر اکرم (ص) فرمود: «كَنْتُ أَنَا وَ عَلَيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ - عَلِيهِ
السَّلَامُ - نُورًا بَيْنَ يَدِيِ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ بَارْبَعَةَ آلَافِ عَامٍ،
فَلَمَّا خَلَقَ آدَمَ قَسْمَ ذَلِكَ النُّورِ جُزَئِينِ. فِي جُزِءِ أَنَا وَ جُزِءِ عَلَيٌّ؛
چهارده هزار سال پیش از اینکه آدم آفریده شود، من و علی
نوری بودیم در برابر خدای متعال. چون خدای تعالی آدم را
آفرید آن نور را دو نیمه کرد؛ نیمی از آن منم و نیمی دیگر علی
است». ۱

نکته قابل تأمل، در هم تنیدگی، همراهی و پیوستگی این دو نور
می باشد؛ بدین معنا که نمی توان بین نور نبوت و ولایت فاصله
انداخت و شرط تحقق هدایت مدنظر الهی برای سعادت بشریت،
قبول همراهی و پیوند این دو نور با یکدیگر است.

۱. تذكرة الخواص، ص ۴۶.

دَمَضْرُ مُولاً

امام علی علیه السلام:
هر گاه عقل کامل شود، سخن کم می شود.
(بحار الانوار، ج ۶۸، ص ۲۹۰)

پدران امت

پیامبر(ص) و علی علیه السلام، در واقع نور واحدی هستند که برای هدایت بشر، پا به عرصه این زمین خاکی نهاده اند. چراغ روشنی بخشی هستند که هدایت، کمال، تعلیم و تربیت و رسیدن به سعادت و خوشبختی دنیا و آخرت انسان‌ها را بر عهده گرفته اند. آنان پدرانی دل‌سوز و مهربان اند که همواره سختیها را به جان می‌خوردند تا خوشبختی و موفقیت فرزندان خود را مشاهده نمایند. پیامبر اکرم(ص) فرمودند: «أَنَا وَ عَلِيٌّ أَبُوَاهُذِهِ الْأُمَّةِ؛ مَنْ وَعَلَى
دو پدر این امت [مسلمان] هستیم». ۱

و فرمود: «حَقٌّ عَلَىٰ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَىٰ هَذِهِ الْأُمَّةِ لَحَقٌّ الْوَالِدِ عَلَىٰ
ولَدِهِ حَقٌّ كَهْ عَلَىٰ (عَ) بِرِ اِنْ اَمْتَ دَارِدَ، هَمْجُونْ حَقٌّ اِسْتَ كَهْ
پدر بِرْ پَرْ شَ دَارِدَ. ۲

بعدها امیر المؤمنین علیه السلام خودشان فرمود: نمازی همراه پیامبر به جا آوردم، پس از نماز آن حضرت دست راستش را به دست راستم گذاشت و به سینه خود چسبانید و فرمود: «ای علی!» عرض کردم: «بلی یا رسول خدا!». فرمود: من و تو پدران این امت هستیم. لعنت خدا بر کسی که عاق ما باشد، بگو آمین!. من هم «آمین» گفتم. ۳

۱. تاریخ ابن عساکر، ج ۲، ص ۲۷۱. علل الشرائع، ج ۱، ص ۱۲۸.

۲. بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۵.

۳. معانی الأخبار، ص ۱۸.

دَمَضْرِ مُولَا

امام علی علیه السلام:
چشم‌ها، دام‌های شیطان است.

(غزال‌الحكم، حدیث ۹۵۰)

من و علی(ع)

هنگامه انجام فرمان الهی برای هدایت مردم فرارسیده بود و علی علیه السلام توسط خداوند بلندمرتبه، برای همراهی پیامبر برگزیده شده بود، زیرا پروردگاریه جز علی علیه السلام، کسی را لائق همراهی و همدلی با رسول خاتم و محقق ساختن اهداف عالیه سعادت بشریت نمی دانست.

رسول خدا(ص) نیز همواره این همراهی و همدلی را در مناسبت های مختلف بروز می دادند و می فرمودند:

«من منذر و علی هادی است». ۱

«یا علی! کسی که با تو مخالفت کند با من مخالفت کرده است و کسی که با من مخالفت کند با خدا مخالفت کرده است». ۲

«من شهر علم و علی درب آن است، هر کسی که اراده کرده است شهر علم را دریابد، باید از درب آن وارد شود». ۳

«تو برادر من و من برادر توأم». ۴

«ای علی! خدارانشناخت جز من و تو، و مرانشناخت جز خدا و تو و تو را نشناخت مگر خدا و من». ۵

۱. تفسیر طبری، ج ۱۳، ص ۷۲. جامع البیان، ذیل آیه.

۲. بحار الانوار، ج ۳۸، ص ۳۰.

۳. مستدرک حاکم، ج ۳۲، ص ۱۳۶.

۴. صحیح ترمذی، ج ۵، ص ۳۷۳۶. مستدرک حاکم، ج ۳، ص ۱۶، ح ۴۲۸۹.

۵. روضة المتقين، محمد تقی مجلسی، ج ۱۳، ص ۲۷۳.

د محضر مولا

امام علی علیه السلام:
نفس‌های تو اجزای عمر توست، پس آنها را جز در راه
طاعتی که تو را به خدا نزدیک کند، صرف مکن.
(غزال‌الحكم، حدیث ۳۴۳۰)

راز انتخاب

به راستی چرا خداوند متعال از میان مخلوقات خود، حضرت علی(ع) را برای همراهی با پیامبر خاتم خود انتخاب کرده است؟
راز این همراهی را باید در سخن خود پیامبر خاتم(ص) جست.

فرمان‌الهی

سوگند به خدایی که مرا به نبوت مبعوث کرد... من علی را به عنوان جانشین در میان امت خود نصب نکردم، مگر آنکه خداوند قبل او را در آسمانها یاش ستایش کرده و نام او را به عظمت برده و ولایت او را بر فرشتگان واجب کرده بود».

علی(ع) عصاره پیامبران

هر که می‌خواهد به آدم و علم او و نوح و تقوای او و ابراهیم و دوراندیشی و بردبانی او و موسی و هیبت او و عیسی و عبادت او بنگرد، به علی بن ابی طالب بنگرد».

مرد فضیلتها

«خداآنند برای برادرم علی علیه السلام فضایلی قرار داده که از شماره بیرون است».^۳

«اگر تمام باغ‌ها قلم گردد و همه دریاها مرکب باشد و کلیه جن‌ها حسابگر و انسان‌ها نویسنده باشند، تا فضایل و مناقب علی بن ایطالب علیه السلام را بشمارند، نمی‌توانند». ^۴

نماد ایمان

«اگر تمام هفت آسمان و زمین در یک کفه ترازو و قرار بگیرد و ایمان علی علیه السلام در کفه دیگر، ایمان او سنجینی می‌نماید». ^۵

شهرت آسمانی

جبرئیل در عالم «معراج» در مورد «علی بن ابی طالب» علیه السلام به رسول اکرم(ص) فرمودند: سوگند به آن خدایی که تو را به حق مبعوث ساخته است، اهل آسمان‌ها علی را بهتر از ساکنین زمین می‌شناسند، علی هرگز در جنگی «تکبیر» نگفت، مگر اینکه مانیز با او تکبیر گفتیم، و هیچ وقت به گروهی حمله نکرد، جز اینکه مانیز حمله کردیم، و هر کجا او شمشیر زد مانیز در کنارش به کمک وی می‌شتافتیم. ^۶

۱. بحار الانوار، ج ۳۹، ص ۹۲.

۲. ارشاد القلوب، ص ۲۱۷.

۳. قندوزی، بناجع المودة، ص ۱۲۱.

۴. بحار الانوار، ج ۲۸، ص ۱۹۷.

۵. مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۳۳۸. تاریخ مدینه دمشق، ج ۴۲، ص ۳۴۱.

۶. بحار الانوار، ج ۳۹، ص ۹۸.

در حضر مولا

امام علی علیه السلام:
فرصت را دریاب، پیش از آنکه مایه‌ی اندوه شود.
(نهج البلاعه، نامه ۳۱)

محبوب پیامبر(ص)

فاصله زمانی پا به زمین گذاشتن نور الهی علی علیه السلام ، دلتنگی و شوق دیدار را در پیامبر (ص) افزون نموده بود؛ به همین دلیل هنگامی که فاطمه بنت اسد نوزاد را خدمت پیامبر آورد، با علاقه شدید آن حضرت نسبت به کودک رو به رو شد. پیامبر(ص) از وی خواست که گهواره علی(ع) را در کنار رختخواب او قرار دهد. نه تنها پیامبر گهواره حضرت علی(ع) را در موقع خواب حرکت می داد، بلکه در موقعی از روز بدن او رامی شست و با او با کمال ملاطفت سخن می گفت. گاهی او را به سینه می فشد و می گفت: این کودک برادر من است و در آینده ولی و یاور و وصی و همسر دختر من خواهد بود.

پیامبر اعظم(ص) به سبب علاقه ای که به حضرت علی(ع) داشت، هیچ گاه از او جدا نمی شد و هر موقع از مکه برای عبادت به خارج شهر می رفت، حضرت علی علیه السلام را همچون برادر کوچک یا فرزند دلبندی همراه خود می برد.

کشف الغمة، ج ۱، ص ۹۰. نهج البلاغه، خطبه قاصعه.

در محضر مولا

امام علی علیه السلام:
زیانکار و خسران زده کسی است که عمرش را باخته باشد.
(غزال الحکم، حدیث ۳۵۰۲)

جان پیامبر(ص)

حضرت علی(ع) دست در دست پیامبر(ص) مراحل رشد و کمال را طی نمود و در همه مراحل همدوش و همپای رسول الله گام بر میداشت، تا آنجا که خداوند او را جان و نفس پیامبر خاتم معرفی کرد. این لقب والا در ماجراهی مباھله رخ داد.

مسيحي‌ها وقتی که استدلال‌های متقن پیامبر(ص) را ديدند، حاضر به بحث نشند و فقط می‌گفتند: ما حقييم و دين ما بر حق است. پیامبر(ص) برای روشن شدن حق و باطل، راهی را پيشنهاد کردند که هر دو گروه آن را قبول داشتند. حضرت فرمود: «اگر راست می‌گويند ييايد مباھله کنيم؛ يعني هر دو گروه در يك مكان مشخص حاضر شويم و از خدا بخواهيم هر که بر باطل بود مورد لعنت خدا قرار بگيرد و نابود شود».

آن‌ها ابتدا قبول کردند و به همین خاطر رؤسا و بزرگان خود را جمع کردند و منتظر ماندند تا پیامبر هم با ياران خودشان بیايند. آنان خیال می‌کردند الان پیامبر با عده‌ی زيادي خواهد آمد. اما يك دفعه با صحنه‌ی عجبي مواجه شدند. همراهان پیامبر فقط پنج تن بودند. محمد امين، على، فاطمه، امام حسن که دستش در دست‌های پیامبر بود و امام حسین عليه السلام که در بغل پیامبر قرار داشت. اينجا بود که بزرگ مسيحيان که خودش بهتر از هر کسی می‌دانست حق با كيست، گفت: به خدا چهره‌های نوراني را می‌بینم که اگر دست به آسمان بلند کنند و ما را نفرین کنند، يك نفر مسيحي در جهان زنده نخواهد ماند. ييايد برگرديم. لذا حاضر شدند به پیامبر(ص) و حکومت اسلامي جزيه و ماليات بدنهند و ديگر دشمني نکنند. تفسير مجمع البيان، طبرسي، ذيل آيه مباھله.

در اين هنگام آيه مباھله نازل شد که: فقل تعالواندُ اَبْنَاءَنَا وَ اَبْنَاءَكُمْ وَ نَسَاءَنَا وَ نَسَاءَكُمْ وَ اَنفُسَنَا وَ اَنفُسَكُمْ...؛ بگو: ييايد ما فرزندان خود را دعوت کنيم، شما هم فرزندان خود را، ما زنان خويش را دعوت نمایيم، شما هم زنان خود را، ما از جان‌هاي خود دعوت می‌کنيم شما هم از جان‌هاي خود؛ آن‌گاه مباھله کنيم و لعنت خدا را بر دروغ‌گويان قرار دهيم»^۱

بدين ترتيب حضرت علی عليه السلام به عنوان نفس و جان پیامبر(ص) در اين مباھله شركت جستند و بار ديگر همراهی و همدى خود را نشان دادند.

۱. سوره آل عمران، آيه ۱۶

در محضر مولا

امام علی عليه السلام:
کسی که زیاد به یاد آخرت باشد، گنهکاري او کم خواهد شد.
(غره الحكم، حدیث ۸۷۶۹)

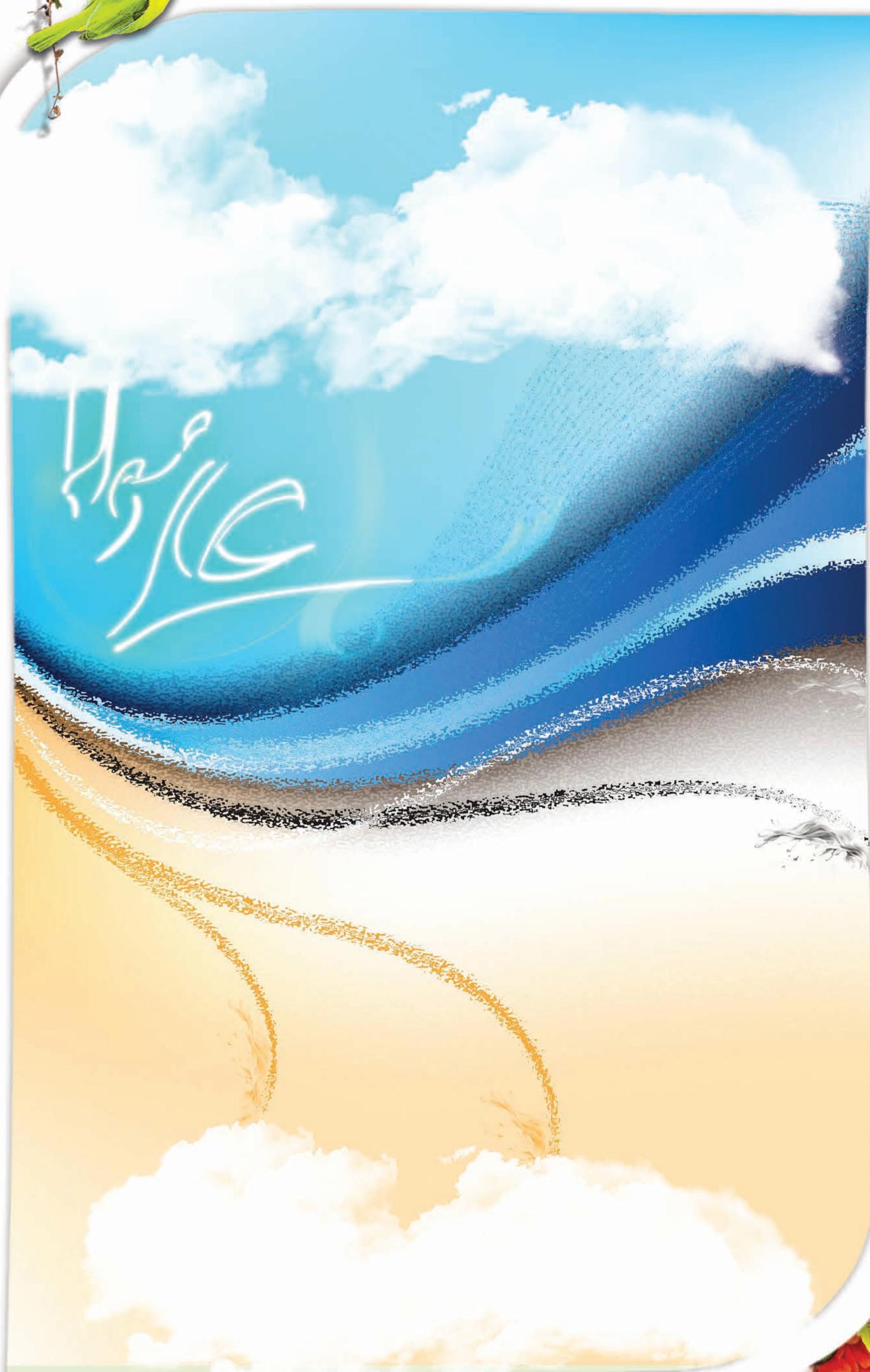

اولین همراه

سه سال از بعثت پیامبر(ص) گذشته بود که آیه «وَأَنذِرْ عَشِيرَاتَ الْأَقْرَبِينَ» (سوره شуرا، آیه ۲۱۴) نازل شد و فرشته وحی دستور جدیدی از طرف خداوند بر پیامبر ابلاغ کرد. پیامبر نیز پس از چند جلسه پذیرایی، دعوت خود را با آنان در میان گذاشت و در جمع سران بنی هاشم فرمود: «من خیر دنیا و آخرت را برای شما آورده ام. خداوند به من امر کرده است که شما را به آن دعوت کنم. کدام یک از شما مرا در نشر این آیین یاری میکند تا برادر و وصی و جانشین من در میان شما باشد؟»

حضرت سه مرتبه این سخن را تکرار نمود و در هر بار تنها علی علیه السلام آمادگی خود را اعلان کرد. در این موقع پیامبر(ص) دست علی علیه السلام را بالا گرفت و فرمود: «ان هذا اخى و وصى و خليفتك فىكم؛ او برادر و وصى و جانشين من در میان شماست.»

تاریخ طبری، ج ۲، ص ۶۴؛ مسند احمد بن حنبل، ج ۱، ص ۱۵۹.

در محضر مولا

امام علی علیه السلام:

هر کس به یاد دوری سفر باشد، خود را آماده می‌کند.
(نهج البلاغه، حکمت ۲۸۰)

علی علیه السلام تمام ایمان

جانفشنی ها و مبارزات علی علیه السلام زیانزد خاص و عام شده بود. در هر جنگی که پیش می آمد، مرد میدان و یکه تاز پیروز تمامی میدان های مبارزه، تنها علی علیه السلام بود که باشکست مدعيانی همانند عمر بن عبدو^۱، حمایت از پیامبر در جنگ اُحد، شکست یهودیان خیبر^۲ و ... مдал های متعددی از سوی رسول الله(ص) دریافت می نمود. برخی از این مдал ها عبارت بودند از: «برز الایمان کله الى الشرک کله؛ تمام ایمان در مقابل تمام کفر قرار گرفت».^۳

«لا فتی الا علی، و لاسیف الا ذوالفقار؛ جوانمردی چون علی و شمشیری چون ذوالفقار نیست».^۴

یک ضربت علی در روز خندق، از عبادت جن و انس برتر است».^۵

«به خدا قسم علی علیه السلام یک لشکر است [در جنگیدن] در راه خدا».^۶

«یا علی! اگر تمام شرق و غرب عالم به جنگ تو آیند، توان جنگیدن با همه آنان را داری».^۷

۱. بحار الانوار، ج ۲۹، ص ۱۱.

۲. بحار الانوار، ج ۲۰، ص ۱۰۵.

۳. بحار الانوار، ج ۲۰، ص ۲۰۵. مستدرک حاکم، ج ۳، ص ۳۲.

۴. محمدی ری شهری، شهادت، ص ۷.

۵. سفينة البحار، ج ۱، ص ۶۹۰.

د محضر مولا

امام علی علیه السلام:
بدگمانی کارها را خراب می کند و به بدی ها بر می انگیزد.
(غره الحكم، حدیث ۵۵۷۵)

دو کار ناتمام

ده سال از هجرت پیامبر بزرگوار اسلام(ص) گذشته بود و اسلام قدرت روز افزونی یافته، بود. در این هنگام ناگهان جبرئیل بر پیامبر مهربانی ها نازل شد و ضمن خبر دادن از نزدیک بودن پایان مأموریت ایشان، فرمان الهی مشتمل بر اتمام دو کار ناتمام را ابلاغ نمود و پیام الهی را بر ایشان خواند: «وَ أَذْنَ فِي النَّاسِ بِالْحَجَّ...؛ وَ مَرْدَمْ رَا دُعْوَتْ عَمُومَيْ بِهِ حَجَّ كَن...».^۱

فریضه حج [تمتع]، یکی از احکامی بود که بنابه مصلحت های گوناگون، خود پیامبر اعظم(ص) در آن شرکت نجسته بود. اما پس از این فرمان الهی، پیامبر(ص) آهنگ حج نموده و دستور داد: مؤذنان و منادیان اعلام کنند که رسول خدا(ص) در این سال به حج خواهد رفت و به همین منظور، نامه های فراوانی به افراد، شخصیت ها، رؤسا و قبایل نوشته که هر که توانایی رفتن به حج دارد، خود را مهیا سازد.

در همان سال با حضور پیامبر(ص) حج بسیار باشکوه و پر خاطره ای برگزار شد و با پایان پذیرفتن حج، آن حضرت آهنگ بازگشت به مدینه رانموده و چون به «کراع الغمیم» (محلی در بین راه مکه و مدینه) رسید، جبرئیل نزد حضرتش آمد و فرمان جدید و در واقع دومین کار ناتمام پیامبر را ابلاغ فرمود: «يَا إِيَّاهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَانْ لِمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ؛ اَيُّ پِيَامْبَرٌ! آنچه از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است، به مردم ابلاغ کن و اگر چنین نکنی، رسالت او را انجام نداده ای. خداوند تو را از (خطرات احتمالی) مردم حفظ می کند».^۲

۱. سوره حج، آیه ۲۷.

۲. سوره مائدہ، آیه ۶۷.

د محضر مولا

امام علی علیه السلام:
از هر کاری که در پنهان انجام می شود، ولی از انجام
آشکار آن خجالت می کشند، پر هیز.
(نهج البلاغ، نامه ۶۹)

چهار راه ولایت

با صدور فرمان تبلیغ رسالت الهی و نصب علی علیه السلام به عنوان وصی و جانشین پیامبر(ص)، آن حضرت همانجا توقف کرده، دستورداد: اوّلین گروه مسلمانان که به نزدیکی های جحفه رسیده بودند، برگردند و آنکه از راه میرسد، توقف کند. سپس بارهای خود را در محلی به نام غدیر خم به زمین گذارد.^۱

چرا غدیر خم؟

علت انتخاب غدیر خم برای سخنرانی و اعلام دومین و مهمترین کار ناتمام پیامبر(ص) چیست؟ چرا ایشان این امر مهم را در همان مکه یا مدینه اعلام نفرمود؟ علامه عسگری درباره علت این انتخاب می نویسد: غدیر برای این بود که پیامبر(ص) سخنی در مورد علی علیه السلام بگوید که بین صحابه تنها نباشد. جایی باشد که تمام مسلمانان بشنوند، و الا حضرت رسول مکرر در مورد جانشینی او صحبت کرده بود و حتی اسمی دوازده امام را بردۀ بود. باید تعیین علی علیه السلام در جایی باشد که از کنترل کردن صحابه در مدینه خارج باشد.

«غدیر» که قبل از «جحفه» قرار دارد، محل جدا شدن اهل مدینه و مصر و اهل عراق و اهل نجد بود و آبگیر و درختان کهن‌سالی در آن وجود داشت. به امر الهی این مکان برای اجتماع انتخاب شد و طبق دستور پیامبر اکرم (ص) بیش از یکصد و بیست هزار نفر همراه ایشان برای اجتماع در آنجا اجتماع کردند، حتی دوازده هزار یمنی که مسیرشان به سمت شمال نبود، تا غدیر همراه آن حضرت آمدند.^۲

۱. بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۱۱ و ص ۱۵۸؛ الغدیر، علامه امینی، ج ۱، ص ۲۶۸.

۲. الغدیر، علامه امینی، ج ۱، ص ۲۶۸.

در محضر مولا

امام علی علیه السلام:
تواضع، رفت و بزرگی می‌آورد و تکبر، خوار
می‌سازد.
(غزال الحکم، حدیث ۱۱)

عَلَى الْمَدِيرِ مَدِيرُ الْأَرْضِ وَ مَدِيرُ السَّاعَةِ
فَإِنَّكَ يَا عَلَيْهِ السَّلَامُ

رسول خدارا اجابت کنید!

جمعیت به غدیر خم رسیده بود و دیگر بیش از یکصد هزار حاجی آنجا جمع شده بودند. زیر آفتاب، کنار برکه‌ی غدیر تا چشم کار می‌کرد مرد و زن ایستاده بودند، همه متظرند پیامبر از فراز منبری که از جهاز شتران درست شده، چه می‌خواهد بفرماید؟ بعضی‌ها روی انگشتان پا ایستاده‌اند تا در میان جمعیت چهره‌ی پیامبر را بینند. شدت گرما به حدی ناراحت کننده بود که مردم گوشه‌ای از لباس خود را به سر انداخته و گوشه‌ای از آن را زیر پای خود قرار داده بودند و عده‌ای از شدت گرما، عبای خود را به پایشان پیچیده بودند.

رسول خدا(ص) در حالی که از شدت گرما گوشه پیراهن مبارک را بر سر خود قرار داده بود، مردم را برای شنیدن پیام الهی تشویق نموده، می‌فرمود: «ایها الناس اجیبوا داعی الله،انا رسول الله؛ ای مردم! دعوت کننده خدا را اجابت کنید، من فرستاده خدایم».

این فرمایش حضرت، کنایه از آن بود که وقت ابلاغ پیام بس مهمی فرا رسیده است و همه باید با گوش جان پذیرای شنیدن آن شوند. پس از این دستور، همه مرکب‌ها متوقف و جلو رفته‌های بازگشتند.

در محضر مولا

امام على عليه السلام:
صلاح انسان در نگه داشتن زبان است.
(غزال الحكم، حدیث ۵۸۹)

پیام آسمانی

جمع حاجیان رفته تکمیل می شد و لحظات سخنرانی در آن بیابان گرم و سوزان نزدیک می گشت. با توجه به جمعیت انبوه حاضر، پیامبر (ص)، دستور دادند تا محل سخنرانی را آماده کنند. سپس با کمک سنگ ها و جهاز شتران، منبری به بلندی قامت آن حضرت ساختند.

بعد از اقامه نماز ظهر، حضرت بر بالای منبر رفت و امیر مؤمنان علیه السلام رانیز فرا خواند و به او دستور داد، بالای منبر بیاید و در سمت راستش یک پله پایینتر، بر فراز آن قرار گیرد. ۱

سکوت و انتظار

پیامبر سکوت را می شکند و بعد از حمد و ثنای الهی می فرماید: «ای مردم من برای شما چگونه پیامبری بودم؟» حرفهایش بوی رفتن می داد، این حس را هیچگاه در ایشان ندیده بودیم، چه می خواهد بگوید. آخرین سخن چیست؟ پیامبر صحبت هایش را ادامه می دهد: فرشته وحی بر من نازل شد و از طرف حق تعالیٰ به من دستور داد که پیام مهمی را به شما بر سانم.

۱. بحار الانوار، ج ۲۱، ص ۳۸۷؛ الغدیر، ج ۱، ص ۱۰ و ص ۲۴؛ عوالم، ج ۱۵، ص ۴۴ و ۹۷.

در محضر مولا

امام علی علیه السلام:

ادب، بهترین میراثی است که پدران برای
فرزندان بر جای می گذارند.

(غزال الحکم، حدیث ۵۰۳۶)

ولایت، راز جاودانگی

حضرت رسول(ص) فرمود: «اقرار می کنم به بندگی خدا و شهادت می دهم که او پروردگار من است و آنچه به من وحی نموده، ادامی نمایم و گرنه ترس آن دارم عذابی بر من فرود آید... خداوند بر من چنین وحی کرده است: ای پیامبر! آنچه از طرف پروردگارت بر تو نازل شده ابلاغ کن و اگر انجام ندهی، رسالت او را نرسانده ای و خداوند تو را از مردم حفظ می کند.

ای مردم! من در رساندن آنچه خداوند بر من نازل کرده کوتاهی نکرده ام، جبرئیل سه مرتبه بر من نازل شد و از طرف خداوند سلام رساند... و مرا مأمور کرد که در این محل اجتماع پیا خیزم و بر هر سفید و سیاهی اعلام کنم: «ان علی بن ابی طالب اخی و وصی و خلیفتی والامام من بعدی...» همانا علی بن ابی طالب، برادر، وصی و جانشین من و امام بعد از من است. کسی که نسبت او به من همانند نسبت هارون به موسی است، جز اینکه پیامبری بعد از من نیست و او صاحب اختیار شما بعد از خدا و رسولش می باشد».

پیامبر اعظم(ص) پس از سخنرانی مفصل و جامع خود، چند مرتبه مسلمانان را شاهد گرفت که آیا فرمان خدا را رسانده و تبلیغ کردم و در هر مرتبه آنان می گفتند: آری، یا رسول الله!

هنوز خطبه و سخن پیامبر(ص) پیان نیزیرفته بود که جبرئیل بار دیگر نازل شد و گفت: «الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الإسلام دیناً! امروز دین را برای شما کامل کردم و نعمت خود را بر شما تمام نمودم و اسلام را به عنوان آئین (جاودان) شما پذیرفتم». (سوره مائدہ، آیه سوم).

علامه امینی، الغدیر، ج ۱، ص ۱۵۹.

دِ محضرِ مُولا

امام علی علیه السلام:

دو چیز است که ارزش آنها را نمی داند، مگر کسی که آنها را از دست بدهد، جوانی و تدرستی.

(غزال الحکم، حدیث ۵۷۶۴)

ولایت یا محبت؟

بدون شک، در زمانی که رسول خدا(ص) در حال سخنرانی و اعلام وصایت و جانشینی حضرت علی علیه السلام بودند، هیچ یک از حاضرگان از فرمایشات ایشان صرف دوست داشتن امیر مؤمنان(ع) را برداشت ننمود، زیرا پیامبر(ص) نه تنها در جمله معروف «من کنت مولا فهذا علی مولا»، بلکه در جای جای خطبه خودشان، بارها با صراحة به ولایت به معنای جانشینی و رهبری پس از خود تأکید کردند. از جمله فرمودند: او صاحب اختیار شما بعد از خدا و رسولش می باشد، همانگونه که خداوند فرموده: «صاحب اختیار شما، خدا و رسولش هستند و کسانی که ایمان آورده و نماز را پا می دارند و در حال رکوع زکات می دهند.» و علی بن ابی طالب است که نماز را پا داشته و در حال رکوع زکات داده و در هر حال خداوند عزوجل را قصد می کند.

ای مردم! از او (علی علیه السلام) به سوی دیگری گمراه نشوید، و از او روی بر مگردانید و از ولایت او سرباز نزنید. اوست که به حق هدایت نموده و به آن عمل می کند، و باطل را ابطال نموده و از آن نهی می نماید. ای مردم! او را فضیلت دهید که خدا او را فضیلت داده است، و او را قبول کنید که خداوند او را منصوب نموده است.

ای مردم! او از طرف خداوند امام است و هر کس ولایت او را انکار کند خداوند هرگز توبه اش را نمی پذیرد و او را نمی بخشد.

در محضر مولا

امام علی علیه السلام:

آینده‌نگری قبل از عمل، جلوی پشیمانی را می‌گیرد.

(غرض الحكم، حدیث ۱۴۱۷)

هر عاقلی ولایت را می فهمد!

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در چند جای مختلف خطبه‌ای که در روز عید غدیر ایجاد فرمود به ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام تصریح فرمود تا شبهه‌ای برای کسی باقی نماند. از آن جمله که می‌فرمایند: معاشر الناس ... من کنت مولاه فهذا علی مولاه...؛ ای مردم هر کس من صاحب اختیار اویم این علی صاحب اختیار اوست و او علی بن ابی طالب، برادر و جانشین من است....

بدانید من پیام خدا را رساندم، و وظیفه خود را ادا کردم، بدانید که من به شما رساندم، بدانید که من (مسئله ولایت و امامت را) توضیح دادم و روشن نمودم، بدانید که خداوند فرموده است و من از جانب خداوند عز و جل می‌گویم، بدانید که امیرالمؤمنین، غیر از این برادرم علی (ع) نیست.

ای مردم! این علی، وصی من، جامع علم من و جانشینم در میان امت می‌باشد... او خلیفه رسول خدا، امیرالمؤمنین و امام هدایت کننده از طرف خداوند است.

ای مردم! خداوند دین شما را با امامت او کامل نمود، پس هر کس به او و کسانی که جانشین او از فرزندان من و از نسل او هستند اقتدا نکند، چنین کسانی اعمالشان در دنیا و آخرت از بین رفته و در آتش دائمی خواهند بود و عذاب از آنان تخفیف نمی‌یابد و به آنان مهلت داده نمی‌شود.

در حضور مولا

امام علی علیه السلام:
هر کس با معصیت خدا دنبال لذت باشد، گرفتار
لذت می‌شود.
(غرض الحكم، حدیث ۸۸۲۳)

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَّسِكِينَ

بِوْلَاهٍ امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

عَلَىٰ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَالْأَمَّةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

لهم اجعلنا ممن يحبك

همه تپریک گفتند حتی ...

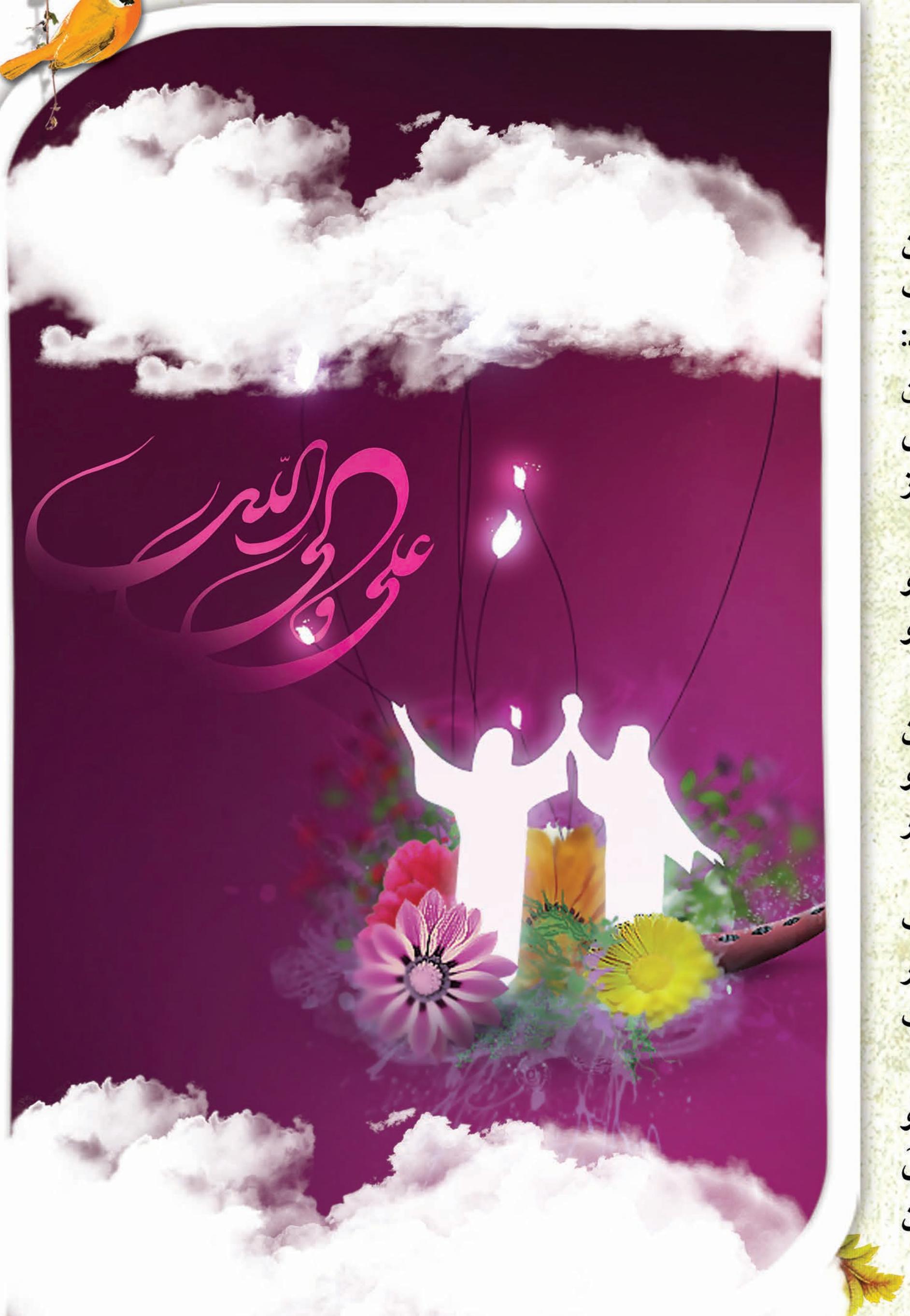
با پایان یافتن سخنرانی و معرفی امیر مؤمنان علیه السلام به عنوان جانشین پیامبر خدا(ص)، نزول آیه اکمال نیز مهر تأیید نهایی پروردگار بر حقانیت این انتصاب بود. پس از نزول این آیه، پیامبر(ص) تکبیر گفت و فرمود: «الله اکبر علی اکمال الدّین و اتمام النّعمة و رضی الرّبّ برسالتی و ولایة علیّ من بعدی؛ الله اکبر به کامل شدن دین و تمام شدن نعمت الهی و خشنودی پروردگار بر ادای رسالت او و ولایت و جانشینی علی علیه السلام پس از مرن».

سپس از منبر پائین آمد و دستور داد: برای علی چادری نصب نمایند و مسلمانان حاضر دسته دسته بر او وارد شده و به او به خاطر ولایت و چانشینی پس از ییامیر (ص) تبریک گویند.

دو خیمه بر پا شد که در یکی خود آن حضرت و در دیگری امیرالمؤمنین
علیه السلام، نشستند و مردم دسته دسته وارد خیمه حضرت می شدند و
پس از بیعت و تبریک، در خیمه امیرالمؤمنین علیه السلام حضور
مهم یافتند و با آن حضرت سعیت مم کردند و تبریک مم گفتند.

زنان نیز، با قرار دادن ظرف آبی که پرده ای در وسط آب بود، بیعت نمودند. به این صورت که امیرالمؤمنین علیه السلام دست مبارک را در یک سوی پرده داخل آب قرار می دادند و در سوی دیگر، زنان دست خود را درون آب قرار مدادند.

از جمله تبریک گویان، عمر بن الخطاب بود که بر حضرت وارد شد و پس از تپریک اظهار داشت: «بَخْ بَخْ لَكَ يَا بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَصْبَحْتَ مُولَّاً وَ مَوْلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ؛ گوارا باد بر تو، ای فرزند ابوطالب! مولای من و مولای همه زنان و مردان مؤمن شدی».

دِرْخَضْرِ مُولَّا

امام على عليه السلام:

یاد خدا، طرد کنندهٔ شیطان است.

(غرض الحكم، حديث ٥١٦٢)

نرول عذاب بر منکر علی علیه السلام در روز غدیر

در طول مدت سه روز اقامت در غدیر خم، اتفاقات و مؤیدات آسمانی و زمینی نمود یافت که همگی بر الٰهی بودن این انتخاب و معنای روشن ولایت، یعنی جانشینی پس از پیامبر(ص) تأکید دارند.

امضای الٰهی

محمد! ما را امر نمودی به گفتن: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مُحَمَّدَ رَسُولُ اللَّهِ» ما قبول کردیم، امر کردی در پنج وقت نماز بگزاریم، پذیرفتیم، امر به زکات، حج، روزه و سایر واجبات کردی، اطاعت نمودیم. به اینها راضی نشدی تا این که پسر عمومی خود -علی- را به امامت و وصایت منصوب کردی. آیا این کار را از طرف خود انجام دادی یا خدا به تو دستور داد چنین کنی؟

اینها جملات بی ادبانه نعمان بن حرث فهری بود که حاضر نبود نور علی(ع) را در تاریک خانه‌ی جان خود بیافروزد.
رسول خدا(ص) در پاسخ او فرمود: به خدا سوگند، من به امر و فرمان پروردگار علی را منصوب نمودم.

نعمان بن حرث فهری روی بر تافت و گفت: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا مِنَ الْحَقِّ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ أَئْنَا بِعَذَابِ أَلِيمٍ؛ پروردگار!! اگر آنچه محمد درباره علی می‌گوید از جانب تو و بر حق است؛ پس از جانب آسمان بر سر ما باران سنگ بیار، یا به عذابی دردنای ما را گرفتار کن» نعمان بن حرث فهری هنوز به مرکب خود نرسیده بود که ناگهان سنگی از آسمان فرود آمد و بر سر او اصابت کرد و در دم به هلاکت رسید. در این هنگام این آیات نازل شد: «سَأَلَ سَائِلٍ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ لِكُفَّارِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ؛ تَقَاضَاهُ كَنْتَهَا دَرْخُواستَ عَذَابِيَ كَرَدَ كَه وَاقِعٌ شَدَّ. اِنَّ عَذَابَ مَخْصُوصِ كَافِرَانَ اَسْتُ وَ هِيجَ كَسْ نَمِيَ تَوَانَدَ آنَ رَا دَفَعَ كَنَدَ. اَزْ سَوِيَ خَداوَنْدِي اَسْتَ كَه ذِي الْمَعَارِجِ اَسْتُ. (فرشتگانش بر آسمانها صعود می‌کنند)» (سوره معراج، آیات ۱-۳).

تذكرة الخواص، سبط بن الجوزی، ص ۳۷؛ شواهد التنزيل، ج ۲، ص ۲۸۶، ح ۱۰۳۰.

دِ محضرِ مُولا

امام علی علیه السلام:
اگر پیروی از هوای نفس کنی، تو را کرو و کور می‌سازد.
(غرض الحكم، حدیث ۳۸۰۷)

اقدام جالب پیامبر(ص)

با توجه به اهمیت موضوع و از آنجا که بیعت گرفتن از فرد فرد آن جمعیت انبوه، از طرفی ناممکن بود و از سوی دیگر امکان داشت برخی افراد به بهانه های مختلف از بیعت شانه خالی کنند و حضور نیابند و در نتیجه نتوان التزام عملی و گواهی قانونی از آنان گرفت، لذا حضرت رسول(ص) دست به ابتکار و اقدام جالبی زدند و در اواخر سخنانشان فرمودند: ای مردم، چون با دست و با این وقت کم و با این سیل جمعیت، امکان بیعت برای همه وجود ندارد، خداوند عزوجل به من دستور داده که از زبان شما اقرار بگیرم و پیمان ولايت علی امیر المؤمنین را محکم کنم و نیز بر امامان پس از او که از نسل من و اویند؛ همان گونه که اعلام کردم که ذریّه من از نسل است.

پس شما همگی این سخنی را که من می گویم تکرار کنید و بگویید:
إِنَّا سَامِعُونَ مُطِيعُونَ رَاضِيُونَ مُنْقَادُونَ لِمَا بَلَّغْتَ عَنْ رَبِّنَا وَرَبِّكَ فِي أَمْرِ فَإِيمَانِنا
عَلَىٰ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ وُلِّدَ مِنْ صُلْبِهِ مِنَ الْأَئمَّةِ . نُبَايِعُكَ عَلَىٰ ذَالِكَ بِقُلُوبِنَا
وَأَنفُسِنَا وَأَلْسِنَتِنَا وَأَيْدِينَا؛ مَا فَرْمَانَ تُورَا که از جانب خداوند درباره علی
بن ابی طالب و امامان از فرزندانش به ما رساندی اطاعت می کنیم و به
آن راضی هستیم، ویا تو پیمان می بندیم با دل و جان و زیان و
دستهایمان... و هرگز پیمانمان را دگرگون نخواهیم کرد و خداوند از ما
عهد شکنی نمیکند. و نیز فرمان تو را به نزدیک و دور از فرزندان و
خویشان خود خواهیم رسانید و خداوند را بر آن گواه خواهیم گرفت.

منبع: فرازهای پایانی خطابه غدیر

دِ محَضِ مُولَّا

امام علی علیه السلام:

برکت عمر، در نیکوکاری است.

(غزال الحکم، حدیث ۴۴۳۴)

چه زود فراموشان شد!

زمان کوتاهی از این ماجرا نگذشته بود که رسول مهربان امت به دیدار حق و جایگاه عرشی خود بازگشت و مسئولیت هدایت بر دوش علی (ع) گذارد شد. ولی هنوز جنازه مبارک پیامبر(ص) بر روی زمین بود و مراسم کفن و دفن انجام نشده بود که عده ای در جایی به نام سقیفه بنی ساعده جمع شدند و به قول خودشان برای نجات مردم از پراکندگی و بلا تکلیفی به شور و مشورت نشستند تا از میان خود فردی را برگزینند تا رهبری و پیشوایی مردم را بر عهده بگیرد و جامعه از تشتبه و سردرگمی بیرون بیاید!

یعنی آنان هم فهمیده بودند که جامعه نمی تواند بدون رهبر بماند، پس اینان، چرا عید غدیر و دیگر مناسبتها یی که پیامبر اعظم(ص) در آنها حضرت علی(ع) را به خلافت و رهبری معرفی کرد، توجیه نموده و پذیرفتند؟ یعنی آنان اهمیت و جایگاه بی بدیل این مطلب مهم را درک کردند، ولی خدا و پیامبر شان نه؟! مگر نه اینکه خداوند متعال بهترین فرد را برای رهبری امت برگزید؟ مگر نه اینکه پیامبر(ص) امر خداوند را ابلاغ نمود؟ مگر نه اینکه پدر مهربان امت که از هر کسی دلسوزتر است بهترین خلیفه و رهبر را به مردم معرفی نمود؟ پس چرا امر خدارا زیر پا نهاده و با عقل ناقص خود دنبال پیشوا و رهبر می گردند؟ پس چرا خودشان ندانسته و ناخواسته با عمل خود، سخن و سیره پیامبر(ص) را تأیید و عمل خودشان را باطل کردند!!

دِرْخَضْرِ مُولَا

امام علی علیه السلام:
کار هر روز را همان روز انجام بده.
(نهج البلاعه، نامه ۵۳)

داعی عید

اللَّهُمَّ فَكَمَا جَعَلْتَهُ عِيدَكَ الْأَكْبَرَ
خَدَايَا چنانچه آن را عید بزرگ خود قرارداده ای
وَ سَمَيَّتَهُ فِي السَّمَاءِ يَوْمَ الْعَهْدِ الْمَعْهُودِ وَ فِي الْأَرْضِ يَوْمَ الْمِيثَاقِ
الْمَأْخُوذِ
و نامیدی آن را در آسمان روز عهد معهود و در زمین روز پیمان گرفتن
صلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْرِبْهُ عَيْوَنَنا
درود فرست بر محمد و آل محمد و روشن کن به وسیله آن دیدگان ما را
واجمع به شملنا ولا تضلنا بعد اذ هدیتنا
و گردآور به دستش پراکندگی ما را و گمراهمان مکن پس از آن که
هدايتمان کردی.
(اقبال الاعمال، سید بن طاووس، ج ۲، ص ۳۰۶)

آمين رب العالمين

د محضر مولا

امام علی علیه السلام:
از تباہ ساختان عمرها در راه آنچه برایتان باقی
نمی‌ماند، پر هیزید.
(غزال الحکم، حدیث ۲۶۱۸)

